

E D E B İ Y A T

Bize Göre

Ahmet Haşim

İÇİNDEKİLER

Yayıncının Notu / 7

Başlangıç / 11	Gazi / 13	Bir Teşhis / 15	Bahar / 17
Kürk / 19	Süleyman Nazif'in Mezarı / 20	Hemen Her Sabah / 22	Mecmualar / 24
At / 26	Erkekleşme / 27	Şehir Harici / 29	Münekkit / 31
Sinema / 33	Çingene / 35	Dinlenme ve Eğlenme Günü / 37	Bulutlar Karşısında Bir Muhavere / 39
Kelimelerin Hayatı / 41	Dostum / 43	Dilenci / 45	Basit Bir Mesele / 47
Kargalar / 49	Yeni İstanbul / 51	Kutup Faciası / 53	Üslup Hakkında Bir Mülâhaza / 55
Üstad / 56	Esnemek / 58	Deniz Kıyısında / 60	Leylek / 62
Müthiş Bir Böcek / 64	Gece Gezintisi / 66	Baş Parmak / 68	Mükeyyifat / 70
Ay / 72	Kış / 74	Garden Bar'da Konuşan İki Adam / 76	Bir Faziletin Kıymeti / 77
Şairleri Okurken / 79	Bir Fikir ve Bir Münakaşa / 82	Kırk Derece / 84	Ahmet Hikmet / 86
Yaz Kokusu / 88	Cazibe / 90	Seyahate Çıkan Adamın	

Duydukları / **92** İlk İntibadan Sonra / **94** Yapraklar ve
Çiçekler İçinde Bir Şehir / **96** Bir Rahibin Nasihatı / **98**
Paris Sabahı / **101** Hayvanlar Arasında / **103**
Paris / **106** Paris Kadını / **108** Neşesiz Paris / **111**
Sebze Yiyiciler / **114** *Zigfirid* [*Siegfried*] / **117**
Bir Akşam Sohbeti / **119** Darülfünun Şehri / **124**
Cami ve Havra / **126** Müstakbel Mimari / **128**
Pislik ve Temizlik / **130** Son Sahife / **132**

Gazi

Yeni harflere dair ilk defa fikir teatisi için Dolmabahçe Sarayı'na davet edilenler içinde Gazi'yi re'yü'l-ayn görmeye gidenlerden biri de bendim.

Heyecanım çoktu.

Fotoğraf adesesine zerre kadar itimadım yoktur. Binaenaleyh, fotoğraf aletinin keşfiyle portre ressamının vazifesine nihayet bulmuş nazarıyla bakanlara hak vermek bence müşküldür. Şekil ve madde, ziyanın in'ikâslarına göre anbeân tahavvül eder. Bu itibarla hiçbir çehrenin, evsâfı muayyen, bir tek tecellisi yoktur. Fırça sanatkârı, tersim edeceği çehre üzerinde uzun müddet hayatın cezr ü meddini tarassut etmek ve onu birçok tahavvüllerinde zapt eylemek suretiyle, nihayet hakiki hüviyetin gizli hatlarını sezmeye ve görmeye muaffak olur. Fotoğraf, bu dimağî tahlil ve terkip kudretine malik değildir. Onun için, hassas cam üzerinde teressüm eden şekle bir vesika kıymeti izafe edilemez.

Gördüğüm fotoğraflara nazaran biraz şişman, biraz yorgun, biraz hutûtu kalınlaşmış bir vücutla karşılaşacağımı zannederken, kapıdan bir ziya dalgası halinde giren

mütekâsif bir kuvvet ve hayat tecellisi ile birden gözlerim kamaştı: Hadekaları en garip ve esrarengiz madenlerden masnu bir çift gözün, mavi, sarı, yeşil ışıklarla aydınlandığı asabi bir çehre... Yüzde, alında, ellerde bir sıhhat ve bahar rengi... Muntazam taranmış, noksansız, sarı, genç saçlar... Bütün zenberekleri çelikten, ince, yumuşak, toplu, gerilmiş, terütaze bir uzviyet.

Altı yüz senelik bir devri bir anda ihtiyarlatan adamın çehresi, eski ilahlarınki gibi, iğrenç yaşın hiçbir izini taşıyor. Alevden coşkun bir nehir halinde, köhne tarihin bütün enkazını süpüren ve yeni bir âlemin tekevvününe yol açan fikirler kaynağı baş, bir yanardağ zirvesi gibi, taşıdığı ateşe lâkayıt, mavi sema altında, sâmit ve mütebessim duruyor!

Kendi yarattığı şimşekli bulutlardan, fırtınalardan ve etrafına döktüğü feyizli seylâbelerden yegâne müteessir olmayan, meğer onun genç başı imiş!

O günün benim için en büyük nimeti, o efsanevî başı yakından görmem olmuştur.

Sinema

Boş vaktim oldukça sinemaya giderim. Yumuşak bir karanlığa gömülmüş, makinanın hışırtısını dinleyerek, cisminin değil, ruhumun bir çetin yol üzerinde mola verdiğini hissederim. Karanlık, ölümün bir cüz'üdür. Onun için dinlendiricidir. Büyük dinlenme, bir zulmet denizine dalıp bir daha ışığa kavuşmamaktan başka nedir?

Sinemanın diğer bir fazileti de olgun yaşın, kafatası içinde, bir deste devedikeni gibi sert duran acıtıcı mantığı yerine, çocuk safdilliğini ve kolayca aldanış kabiliyetini ikame etmesidir. Rüya âlemi üzerine açılmış sihirli bir pencereyi andıran beyaz perdede koşuşan, dövüşen, düşen, kalkan şu ahmak eşhasın tatsız tuhafliklarından ve yahut kovboy cündîliklerinden veya harikulâde hırsızlık vak'alarından başka türlü tat almak kabil olur muydu? İnsan safvetiyle tagaddi eden sinema edebiyatı, henüz kıymetsiz muharririn işidir. Resmi beyaz perde üzerinde kımıldayan şu rimel ile kirpiğinin her teli bir ok gibi dikilmiş güzel kadının gözünden damla damla akan sahte gözyaşları, zevkini ve akl-i selîmini, şapka ve bastonuyla birlikte vestiyere bırakmayan adamı, teessürden değil, ancak can sıkıntısından ağlatabilir.

Esnemek

Dün sabah erken evimden çıktım. Derme çatma bir kır bahçesinde, genç bir dut ağacının gölgesinde oturdum. Bir hafta evvel uzaklardan gelen bir dostun hediye ettiği hakiki bir Havana sigarasını yaktım. Kahvemi içtim. Buğulu bir soğuk su bardağı karşısında, başım her türlü te-fekkür ameliyesinden âzâde, uzaktan, tepelerin arasın-dan çizilen denizin koyu lacivert hattına daldım. Birden çenelerim gerildi. Uzun uzun esnedim. Bu rahat esneyiş, bana, şu tatlı yaz sabahında, bir saadet dakikasının namü-tenahiliği içinde yüzdüğümün haberini verdi.

Esnemek, mustarip bir ruh düğümü olan bütün mü-tekallis vaziyetlerin çözülüp açılmasıdır. Ruh tahlillerin-de eşsiz olan bir feylesofun dediği gibi, dikkat, intizar, tayakkuz vaziyetinde, yay gibi gerilmiş duran adam es-neyemez. Esnemek, harp ve müdafaa vaziyetini terk et-miş, tam bir emniyet içinde olduğunu hisseden vücudun mesut teslimiyetidir.

Yeşil yaprakların gölgesinde, esnemelerin bütün şe-killerini birer birer hatırımdan geçirdim: Uyku seyyale-sinin istilasını altında kalan, yemeğini bitirmiş, mahmur

gözlü çocuğun esneyişi... Bir yaz bahçesinin yaprak gürültüleri ortasında, hamağında uzanan ve etrafındaki nebatî hayata karışmak üzere olan taze kadının esneyişi... Kış gecelerinde, lambanın ışığını yuvarlak gözlerinde iki altın damlası halinde aksettiren mütehayyil kedinin esneyişi...

Bütün mesut esneyişlerin hayalimde geçişini seyrederek, tekrar tekrar esnedim ve bu tevakkuf ve teslimiyet dakikamın saadetini, olgun bir yaz meyvesi gibi tattım.